



Kúria

ítélete

Az ügy száma: Bhar.III.956/2023/11.

A határozat szintje: harmadfok

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke

Dr. Varga Eszter, előadó bíró

Dr. Bartkó Levente, bíró

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró

Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: nyilvános ülés

Az ülés napja: 2024. február 20.

Az ügy tárgya: vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmény

Terhelt(ek): III. rendű

IV. rendű

VI. rendű

Első fok: Fővárosi Törvényszék, 9.B.1074/2019/93., ítélet,

tárgyalás, 2022. június 20.

Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 5.Bf.303/2022/23., ítélet,

nyilvános ülés, 2023. március 22.

A fellebbezés előterjesztője: az ügyészség, valamint a VI. rendű vádlott és védője

A fellebbezés iránya: a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű vádlott terhére és

a VI. rendű vádlott javára

Rendelkező rész

A vesztegetés elfogadásának büntette és más bűncselekmények miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban lévő büntetőügyben az ügyészség, valamint a VI. rendű vádlott és védője által bejelentett másodfellebbezéseket elbírálv a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítéletét az alábbiakban változtatja meg.

A III. rendű vádlott cselekményeit 3 rendbeli társtettesként elkövetett vesztegetés elfogadása büntettének minősíti [Btk. 291. § (1) bekezdés 2. fordulat].

A IV. rendű vádlott cselekményeit 3 rendbeli társtettesként elkövetett vesztegetés elfogadása büntettének minősíti [Btk. 291. § (1) bekezdés 2. fordulat].

A VI. rendű vádlottat az ellene 1 rendbeli vesztegetés büntette [Btk. 290. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól felmenti.

A VI. rendű vádlottal szemben 200 (kettőszáz) napi tétel pénzbüntetést szab ki, egy napi tétel összegét 2.000 (kettőezer) forintban határozza meg, az így kiszabott mindösszesen 400.000 (négysszázezer) forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

A VI. rendű vádlott esetében a halmazati büntetésre utalást és a szabadságvesztés kiszabására vonatkozó rendelkezést mellőzi.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű vádlott tekintetében helybenhagyja.

Indokolás

I.

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2022. június 20. napján kihirdetett 9.B.1074/2019/93. számú ítéletével

– a III. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 2 rendbeli vesztegetés elfogadásának büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] (1. és 3. tényállási pont). Ezért őt 1 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre, 3 év közügyektől eltiltásra és 200 napi tétel, napi tételenként 2.000 forint, összesen 400.000 forint pénzbüntetésre ítélte. A III. rendű vádlottat végleges hatállyal eltiltotta valamennyi sporttal kapcsolatos szakképzettséget igénylő tevékenység gyakorlásától. Rendelkezett arról, hogy a vádlott legkorábban a kiszabott szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Az 1 rendbeli, a Btk. 291. § (1) bekezdésébe ütköző és – figyelemmel a (2) bekezdés a) pontjára – a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő vesztegetés elfogadásának büntette miatt ellene emelt vád alól felmentette (6. tényállási pont).

– A IV. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 1 rendbeli vesztegetés elfogadásának büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] (6. tényállási pont). Ezért őt 10 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre, 3 év közügyektől eltiltásra, valamennyi sporttal kapcsolatos szakképzettséget igénylő tevékenység gyakorlásától végleges hatállyal történő eltiltásra és 200 napi tétel, napi tételenként 2.000 forint, összesen 400.000 forint pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett arról, hogy a vádlott legkorábban a kiszabott szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A 2 rendbeli, a Btk. 291. § (1) bekezdésébe ütköző és – figyelemmel a (2) bekezdés a) pontjára – a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő vesztegetés elfogadásának büntette miatt ellene emelt vád alól felmentette (1. és 3. tényállási pont).

– A VI. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 1 rendbeli vesztegetés büntetében [Btk. 290. § (1) bekezdés] (6. tényállás). Ezért őt 10 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette. Megállapította, hogy a szabadságvesztés végrehajtása esetén legkorábban a büntetése kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra, vele szemben 150.000 forint vagyonegkobjást rendelt el. Az 1 rendbeli, a Btk. 290. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő vesztegetés büntette miatt ellene emelt vád alól felmentette (6. tényállási pont).

Rendelkezett továbbá a bűnügyi költség viseléséről.

[2] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2023. március 22. napján meghozott 5.Bf.303/2022/23. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű vádlott vonatkozásában megváltoztatta.

– A III. rendű vádlott terhére rótt bűncselekményeket társtettesként elkövetettnek minősítette azzal, hogy 1 rendbeli a Btk. 291. § (1) bekezdés 2. fordulata, további 1 rendbeli a Btk. 291. § (1) bekezdés 2. fordulata és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősül. Bűnösnek mondta ki további 1 rendbeli társtettesként elkövetett vesztegetés elfogadása büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés 2. fordulat, (2) bekezdés a) pont] (6. tényállási pont) is. A III. rendű vádlottal szemben – halmazati büntetésként – a kiszabott szabadságvesztés tartamát 2 évre súlyosította azzal, hogy annak végrehajtását – a közügyektől eltiltás (helyesen) mellékbüntetés egyidejű mellőzésével – 3 évi próbaidőre felfüggesztette. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjára vonatkozó rendelkezést a szabadságvesztés végrehajtása esetére tekintette irányadónak. A foglalkozástól eltiltásra vonatkozó rendelkezést akként módosította, hogy a III. rendű vádlottat kizárólag a játékvezetői tevékenység gyakorlásától tiltotta el végleges hatállyal.

– A IV. rendű vádlott terhére értékelt bűncselekményt társtettesként elkövetettnek minősítette. Bűnösnek mondta ki további 1 rendbeli társtettesként elkövetett vesztegetés elfogadása büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés 2. fordulat, (2) bekezdés a) pont] (1. tényállási pont) és 1 rendbeli társtettesként elkövetett vesztegetés elfogadásának büntetében is [Btk. 291. § (1) bekezdés 2. fordulat, (2) bekezdés a) pont] (3. tényállási pont). A IV. rendű vádlottal szemben – halmazati büntetésként – a kiszabott szabadságvesztés tartamát 2 évre súlyosította azzal, hogy annak végrehajtását – a közügyektől eltiltás (helyesen) mellékbüntetés egyidejű mellőzésével – 3 évi próbaidőre felfüggesztette. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjára vonatkozó rendelkezést a szabadságvesztés végrehajtása esetére tekintette irányadónak. A foglalkozástól eltiltásra vonatkozó rendelkezést akként módosította, hogy a IV. rendű vádlottat kizárólag a játékvezetői tevékenység gyakorlásától tiltotta el végleges hatállyal.

– A VI. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki további 1 rendbeli vesztegetés büntetében [Btk. 290. § (1) bekezdés] (6. tényállási pont) is. A VI. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének próbaidejét 2 évre mérsékelte.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét – a személyi adatokra vonatkozó pontosítás mellett – a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű vádlott tekintetében helybenhagyta.

II.

[3] A másodfokú bíróság ítéletével szemben az ügyészség nyújtott be másodfellebbezést a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű vádlott terhére, a büntetésük súlyosítása érdekében; míg a VI. rendű vádlott és védője felmentésért, illetve enyhítésért fellebbezett.

[4] A Legfőbb Ügyészség BF.1076/2019/31. számú átiratában az ügyészi másodfellebbezést módosított tartalommal tartotta fenn.

[5] Indítványában kifejtette, hogy az iratok alapján megállapítható, hogy az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróság az eljárási szabályokat betartotta, és nem vétett a Be. 607. § (1) bekezdés, 608. § (1) bekezdés, illetve a 609. § (1) bekezdés alapján az ítéletek hatályon kívül helyezését eredményező eljárási jogszabálysértést sem.

[6] Az ügyészi másodfellebbezéssel, illetve a védelmi fellebbezéssel nem érintett és a harmadfokú eljárásban hivatalból felülbírálandó körben az első- és a másodfokú bíróság a tényállásból helytálló következtetést vont a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű vádlott bűnösségére, és cselekményeik jogi minősítése is törvényes.

[7] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság ítélete [238] bekezdésében a jogi indokolás körében helytállóan rögzítette, hogy a játékvezetőket befolyásolni kívánó személyek, így a 6. tényállási pont esetében a VI. rendű vádlott is a cselekményük során tisztában voltak azzal, hogy csak mindkét játékvezető együttes megvesztegetésével érhetik el céljukat. Ugyanezen oknál fogva egy-egy ajánlat konkrét címzettjének is szükségyszerűen tájékoztatnia kellett a játékvezető párját a kérésről, így az 1. és 3. tényállási pont esetében a III. rendű vádlottnak a IV. rendű vádlottat, míg a 6. tényállási pont esetében a IV. rendű vádlottnak a III. rendű vádlottat.

[8] Indokai szerint a tényállás 6. pontjában a VI. rendű vádlott tudattartalmát érintő megállapítás egy olyan tény, amelynek érdemi jelentőségét bizonyítja, hogy ez szolgált a VI. rendű vádlott terhére rótt további vesztegetési cselekmény megállapításának alapjául. Ezért a VI. rendű vádlott tudattartalmát érintő tény kizárólag ítéletszerkesztési hiba következményeként található az ítélet jogi indokolásában, ezért indítványozta a VI. rendű vádlott tudatára vonatkozóan a másodfokú ítélet [257] bekezdésében foglalt ténymegállapítás 6. tényállási pontban történő rögzítését.

[9] Ezáltal a tényállásból a másodfokú bíróság helytálló következtetést vont a VI. rendű vádlott további vesztegetési cselekményben történő bűnösségére is, és e cselekményét is a büntető anyagi jog szabályainak megfelelően minősítette.

[10] A büntetés kiszabása körében az első- és a másodfokú bíróság hiánytalanul vette számba a vádlottak terhére és javára megállapítható tényezőket. Ezzel összefüggésben egyetértett az ügyészi másodfellebbezés indokolásának az ítélet I. rendű, II. rendű, illetve III. rendű és IV. rendű vádlottat érintő belső aránytalanságával kapcsolatos okfejtésével.

[11] Arra figyelemmel, hogy a III. rendű vádlott javára értékelhető a két kiskorú és egy nagykorú gyermekéről, továbbá a IV. rendű vádlott javára a súlyosan beteg, ellátásra szoruló édesapjáról való kizárólagos gondoskodás kötelezettsége, az ítélet belső arányosságát is

megőrzendő kizárólag arra tett indítványt, hogy a Kúria a velük szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés próbaidejének tartamát, továbbá a másodfokú ügyész által már indítványozott, a VI. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés próbaidejének tartamát is emelje fel.

[12] A VI. rendű vádlott esetében – mint ahogyan a III. rendű és a IV. rendű vádlott tekintetében sem – nem tartotta indokoltnak az előzetes mentesítésben részesítését, a terhükre rótt bűncselekmények jellege, és a másodfokú bíróság által helyesen és részletesen kifejtett, a kézilabda sportág tisztességébe vetett bizalom megingatására is alkalmassága miatt.

[13] Ezért indítványozta, hogy a Kúria a Be. 620. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen a Be. 624. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítéletét az ügyészi fellebbezésben, valamint a nyilatkozatban foglaltaknak megfelelően a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű vádlott tekintetében a velük szemben kiszabott szabadságvesztés büntetések próbaidejét érintően változtassa meg, egyebekben a megtámadott másodfokú ítéletet hagyja helyben.

[14] A VI. rendű vádlott védője a fellebbezés indokai körében kifejtette, hogy a másodfokú bíróság tényállás-változtatása két forrásból táplálkozik. Az egyik a „Kézilabdázás játékszabályai” című szabályzat játékvezetőkről szóló 17. pontja, a másik a lehallgatási jelentések és feljegyzések.

[15] Álláspontja szerint a szabályozás valamely tevékenység körülhatárolt, előírásokkal meghatározott rendje, ami értelemszerűen azt mondja meg, hogy a címzetteknek mit kell cselekedniük, vagy mitől kell tartózkodniuk. A szabály, a norma rendeltetésénél fogva a jövőnek szól, követelményeket támaszt, arra azonban nyilvánvalóan nem alkalmas, hogy valamely múltbéli esemény megtörténtét önmagában igazolja. Abból, hogy a szabályzat általánosságban milyen szakmai, erkölcsi, viselkedésbeli normákat szab meg a játékvezetők számára, további, a 6. tényállási pontot érintő ítéleti állítást alátámasztó igazolt bizonyíték hiányában konkrétan nem vonható le következtetés sem arra, hogy a játékvezetők ezeket a szabályokat megszegtek (a mérkőzésen csaltak vagy csalni akartak), sem pedig arra a más bizonyítékokkal nem igazolt történeti tényre, hogy a játékvezető páros egyik tagja a hozzá intézett jogsértő ajánlatot a társával közölte.

[16] A 6. tényállási ponttal kapcsolatban kifogásolta a lehallgatási anyagoknak a másodfokú bíróság általi elemzését. Ugyanis szerinte a másodfokú ítéletben bizonyítékként felsorolt, és a terhelő következtetés levonására az ítélet tábla szerint alkalmas lehallgatások a VI. rendű vádlottat nem érintik.

[17] Indokai szerint a tanú a lehallgatott beszélgetésekben a VI. rendű vádlottat nem említi, a tanú és a VI. rendű vádlott között az üggyel összefüggő érintkezési pont nincs. A tanú a VI. rendű vádlottal beszélgetést nem folytat, a VI. rendű vádlott nevét sem ő, sem más nem hozza szóba. A másodfokú ítélet ebben a körben önellentmondó is, mert a [214] bekezdésben említett telefonbeszélgetéshez kapcsolódva megállapítja, hogy „...mindketten tudtak arról, hogy két olyan játékvezető páros létezik, akikkel hasonló megállapodás köthető...”, amiből azt a következtetést vonja le, hogy a „másiknak” a IV. rendű-III. rendű vádlott kettősnek kell lennie, másfelől egy bekezdéssel lejjebb [215] a tanú egy személlyel folytatott beszélgetését idézi: „az egyik meccsre egy konkrét bírópárost kérem, a másikra a II. rendű terhelteket”.

Továbbmenve: a [220] bekezdésben egy a tanú és egy másik személy közti beszélgetésben hangzik el: „beszéltem az egyik bíróval, meg a másik két párosunkkal...”. Eszerint viszont nem csak két olyan bírópáros létezett, aki érintett lehet, hanem a bíróság álláspontjától eltérően több, ezért a kizárásos alapú következtetés nem helyes.

[18] Kifogásolta továbbá, hogy a másodfokú ítélet tényállása önellentmondó. Miután a tényállást pontosította – [184] bekezdés –, a bíróság maga hangsúlyozza (helyesen), hogy a bizonyítékok „igen szűkös” volta miatt nem lehet tudni, hogy a VI. rendű vádlott melyik csapat érdekében járt el, mert a lehallgatási anyag erre vonatkozó közlést nem tartalmaz, további bizonyíték pedig nincs. Ha viszont a bizonyítás alapján nem igazolt, hogy a játékvezető tudomása kiterjedt arra, melyik csapat érdekében kell fűjnia, akkor egyidejűleg nem lehet igaz a [184] bekezdésben szereplő megállapítás és az, hogy a két játékvezető az adott mérkőzést azzal a szándékkal vezette, hogy „kétes szituáció esetén a VI. rendű vádlott által megjelölt csapat számára kedvező döntések meghozatalával befolyásolja.”.

[19] Hivatkozott arra, hogy a kifejtettek alapján a másodfokú bíróság ítélete e részében megalapozatlan. Az ítélőtábla a Be. 590. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározottak szerint téves ténybeli következtetéssel jutott arra a [185] bekezdésben olvasható megállapításra, hogy a VI. rendű vádlott felajánlását a IV. rendű vádlott a III. rendű vádlottal közölte.

[20] Szerinte az ügyészség indítványának teljesítése azzal a következménnyel járna, hogy a VI. rendű vádlott a 2017. április 2-án történt rövid, egyébként a legkisebb materiális következménnyel sem járó könnyelmű mondataért összesen 10 évig állna büntetőeljárás és büntetés hatálya alatt. Azonban nincs olyan büntetéskiszabási érdek, amely ezt a viszonylag súlyos következményt indokoltá tenné. Az ügyészi igénnyel szemben úgy ítélte meg, hogy a fellebbezésben részletesen kifejtett büntetéskiszabási szempontokra, a bűncselekmény aligha vitatható eseti jellegére és a VI. rendű vádlott büntetlen elő- és utóéletére tekintettel a Btk. 79-80. §-ában meghatározott célok és elvek az enyhítő szakasz alapján [Btk. 82. § (1) és (3) bekezdése] pénzbüntetéssel is elérhetők.

[21] Mindezek miatt indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg, és a VI. rendű vádlottat az 1 rendbeli vesztegetés büntettének vádjá alól mentse fel; a terhén maradó 1 rendbeli vesztegetés büntette miatt a Btk. 82. § (3) bekezdés alkalmazásával ítélje öt pénzbüntetésre.

[22] A III. rendű és a IV. rendű vádlott védője a 2024. január 31-i észrevételében kifejtette, hogy álláspontja szerint a másodfokú bíróság ítéletének megváltoztatása a III. rendű és a IV. rendű vádlott vonatkozásában nem indokolt.

[23] Kiemelte, hogy a másodfokú bíróság nyomatékos enyhítő körülményként vette figyelembe a III. rendű vádlott javára a két kiskorú és egy nagykorú gyermekéről, míg a IV. rendű vádlott javára a súlyosan beteg, ellátásra szoruló édesapjáról való kizárólagos gondoskodást. Mindezek olyan súllyal figyelembe vett új személyi körülmények voltak, amelyeket a másodfokú bíróság – az elévülési időt is meghaladó, a vádlottaknak fel nem róható nagymértékű időmúlás, valamint a bírósági eljárás elhúzódása mellett, figyelemmel a vádlottak rendezett életvitelére is – a büntetéskiszabás körében helyesen értékelt, megváltoztatva az elsőfokú ítéletet.

[24] Vitatta az ügyészség álláspontját, mely szerint nem kapott kellő hangsúlyt a társtettesi elkövetés a másodfokú ítéletben, ezt ugyanis – mint súlyosító körülményt – az ítélet is kiemelte, és értékelésbe vonta annak [261] bekezdésében.

[25] Álláspontja szerint nincs ok a III. rendű és a IV. rendű vádlottal szemben kiszabott büntetések súlyosítására. A IV. rendű vádlott személyi körülményeinek változása körében hivatkozott továbbá arra, hogy az általa kizárólagosan gondozott, súlyosan beteg édesapja állapotában további negatív változások álltak be.

[26] Mindezek alapján a másodfokú bíróság ítéletének, a III. rendű és a IV. rendű vádlottal szemben kiszabott büntetés helybenhagyását indítványozta.

III.

[27] A Kúria a másodfellebbezéseket a Be. 620. § (1) bekezdés zárófordulata szerint nyilvános ülésen bírálta el.

[28] A nyilvános ülésen az ügyész a fellebbezésben foglaltakat változatlan tartalommal fenntartotta. Kiemelte, hogy a másodfokú bíróság ítéletében körütekintően megindokolta, hogy miért változtatta meg az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, és vont abból következtetést a másodfellebbezéssel érintett III. rendű, IV. rendű és VI. rendű vádlott további bűnösségére. Ezzel összefüggésben nagy hangsúlyt kapott az eljárás során, így a másodfokú eljárásban is, hogy a kézilabdázás szabálykönyve milyen szinten határozza meg egy adott mérkőzés lefolyását, a bírópáros általi vezetését. A lehallgatási anyaggal kapcsolatban kifejtette, hogy a VI. rendű vádlott részéről kifejezetten az hangzott el, hogy „ha jól tudom, ma dolgoztok”. Ebben az esetben az volt a lényeg, hogy félszavakból is megértik a felek egymást, amelyre az ítéletábra is helyesen utalt, és kellő részletességgel meg is indokolta. Ez tipikus esete annak, hogy a vesztegetések ilyen virágnyelven szoktak lezajlani, és jelen esetben annak a bizonyos momentumnak, megfogalmazásnak van jelentősége, hogy „dolgoztok”, tehát hogy a telefonáló többszámot használt. Visszautalt a kézilabdázás szabálykönyvére, és arra, hogy ebből látszik egyértelműen, hogy nem kizárólag a beszélgetőpartner részére szólt ez a bizonyos felajánlás, illetve a Btk. fogalomrendszerét használva: a jogtalan előny ígérete. Az arra vonatkozó védői kifogásra, mely szerint kétséget kizáróan nem lehet megállapítani, hogy melyik csapat érdekében telefonált a VI. rendű vádlott, az ügyész kifejtette, hogy az biztos, hogy valamelyik érdekében kellett, hogy szóljon. Mivel a VI. rendű vádlott azzal hívta fel a bírópáros egyik tagját, hogy felajánl bizonyos összeget, akkor mi értelme lehetett volna annak, hogy adna egy összeget, de közömbös, hogy melyik csapat nyer. Ez logikailag azért nem vezethető le, mert az nyilvánvaló, hogy a telefonálás valamelyik csapat érdekében történt, csak az ítéletábra azt nem látta megállapíthatónak, hogy ténylegesen melyik csapat érdekében történt ez a telefonálás.

[29] Indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét az ügyészi fellebbezésben, valamint a nyilatkozatban foglaltaknak megfelelően a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű

vádlott tekintetében a velük szemben kiszabott szabadságvesztés büntetések próbaidejét érintően változtassa meg, egyebekben a megtámadott határozatot hagyja helyben.

[30] A VI. rendű vádlott védője az írásban indokolt fellebbezésében foglaltakkal egyezően szólalt fel. Kifejtette továbbá, hogy az az ítélet nem lehet megalapozott, nem lehet valóságghű, nem felelhet meg a büntetőeljárásban az ítélettel szemben támasztott követelményeknek, amely ilyen alapvető kérdésre nem tud választ adni, hogy melyik csapat érdekében telefonált a VI. rendű vádlott. Ha pedig nem tud választ adni, akkor abból azt a következtetést kell levonni, amit a Be. 7. §-a tartalmaz.

[31] A másodfokú bíróság a tényállaskiegészítéssel, nevezetesen azzal, hogy „majd a felajánlást a III. rendű vádlottal közölte”, lényegében nem csak egy egyszerű információtovábbítást rögzített, hanem implicit módon azt állapította meg ebben az egyetlen „közölte” kifejezésben, hogy egyrészt a IV. rendű vádlott a kódolt szöveget megértette, másrészt azt tudomásul vette, azzal egyetértett, és az előny ígéretének megértése nyomán kialakult benne a befolyásolás szándéka, továbbá ezt az egyetértését a III. rendű vádlott tudomására is hozta.

[32] Álláspontja szerint pusztán a logika szabályai alapján az életszerűség, a valószínűség, a feltételezés révén nem lehet a büntetőeljárásban tényként rögzíteni olyan megállapításokat, amelyeket egyébként egyéb bizonyítékok nem támasztanak alá.

[33] Tulajdonképpen az ítéletábra két oldalról közelítette meg a problémát a tényállás kiegészítéséhez kapcsolódó bizonyítékértékeléssel összefüggésben: egyrészt a szabálykönyvet kezdte el értelmezni, másrészt pedig olyan lehallgatásokat vett figyelembe és elemzett, amelyeknek a VI. rendű vádlott magatartásához semmi köze nincs. A másodfokú bíróság által a szabályzat elemzése azoknak a szempontoknak az alapján történt, hogy hol lehetséges a játékvezetők tevékenységében a kollízió. Ezeket részletesen elemzi is, és azt a hamis látszatot kelti, mintha a kézilabdapályán egy döntés érvényességéhez mindkét játékvezető magatartására szükség lenne. Az igaz, hogy szükség van mindkét játékvezető magatartására, de arra nincs, hogy mind a két játékvezető ennek egyértelmű jelét adja, mondjuk akár sípszóval. Miután a bírók egyenjogúak, egyikük jelzése a másik hallgatása vagy cselekvésének hiánya esetén önmagában érvényes döntésnek minősül. És ez a jellemző és szokásos helyzet, nem pedig az, hogy a játékvezetők egymástól eltérő vagy egymással ellentétes álláspontot foglalnak el. Ugyanakkor a szabályok pusztá ismertetésével, észszerű megfontolások alapján nem lehet következtetni a tényleges történésekre, a tényleges jogsértésre, pláne arra, hogy egyébként az egyik fél nem a játékvezetés időszakában közölte a másik féllel, hogy őt befolyásolni akarták.

[34] Kifejtette továbbá, hogy a lehallgatások – az az érvanyag, amit ebben a körben a másodfokú ítélet felsorol – a VI. rendű vádlottat nem érintik; a tanú a lehallgatott beszélgetésekben a VI. rendű vádlottat soha nem is említi, nincs arra vonatkozó információ, hogy lenne közöttük bármiféle ismeretségi viszony.

[35] Szerinte a másodfokú ítélet önellentmondó, mert a [214] bekezdésben említett telefonbeszélgetéshez kapcsolódva állapítja meg azt, hogy két olyan játékvezető páros létezik, akikkel hasonló megállapodás köthető, de utána részben a másik személlyel folytatott,

részben az ismeretlenül maradt személlyel folytatott beszélgetések során részletesen beszél egy másik bírópárosról is. Ehhez képest az a kizárásos megközelítés, amelyet a másodfokú bíróság annak megállapítása érdekében alkalmaz, hogy a IV. rendű-III. rendű vádlott páros volt az, amelyik egyébként az I. rendű-II. rendű terhelt kettősön kívül megközelíthető volt, nem állja meg a helyét.

[36] Álláspontja szerint az időbeliség is azt igazolja, hogy az a ténybeli következtetés, amit a másodfokú bíróság levont, nem helytálló, a logika szabályaival nem egyeztethető össze. A tanú a szóban forgó, másodfokú ítéletben idézett beszélgetéseket 2017. március 19-én és március 22-én folytatta le. A 6. tényállási pontban említett telefonbeszélgetés időpontja: 2017. április 2. Az időben korábban lefolytatott beszélgetések tartalmából múltbeli eseményekre következtetni észszerű logikai módszerek mellett lehet, hiszen azok tartalmazhatnak olyan elemeket, amelyek egyértelművé teszik, hogy bizonyos események megtörténtek. Azonban azt mondani, hogy két héttel korábban lefolytatott beszélgetés arra vonatkozó információkat tartalmazhat vagy következtetés levonására alkalmas lehet, hogy később, április 2-án a VI. rendű vádlott mit fog majd mondani, vagy mint mondhat majd a IV. rendű vádlottnak, ez tökéletesen illogikus.

[37] Kifejtette továbbá, hogy szerinte a Btk. 290. § (1) bekezdésében meghatározott bűncselekmény minősítésének nem az aktív oldali elkövető feltételezett szándékához, hanem az elkövetési magatartással konkrétan érintett passzív oldali személyek számához kell igazodnia. Hivatkozott egy újabb gyakorlat kialakulására, ami nem a korrupt kapcsolatok, nem a személyek, hanem az ügyek számát veszi alapul. Jelen ügyben abból, hogy „ugye ma dolgoztok” arra következtetést levonni, hogy ezek után egy olyan eseménysor következik be, amely számos alanyi és tárgyi elemet tartalmaz, de amiről nem tudni semmit, illetőleg azt mondani, hogy ennek nincs is jelentősége, hanem csak annak van jelentősége, hogy értelmezésünk szerint az adott pillanatban vajon mit gondolt a VI. rendű vádlott, ennek alapján egzakt, pontosan a Be. elveinek és szabályainak megfelelő következtetés levonására nincs alap.

[38] Mindezek miatt indítványozta, hogy a Kúria az ítéleti tényállást a Be. 619. § (3) bekezdése alapján helyesbítse, a helyesbített tényállás alapján a VI. rendű vádlottat az 1 rendbeli vesztegetés büntetnének vádjá alól mentse fel, a terhén maradó 1 rendbeli vesztegetés büntette miatt a Btk. 82. § (3) bekezdés alkalmazásával ítélje őt pénzbüntetésre.

[39] A III. rendű és a IV. rendű vádlott védője az írásban benyújtott észrevételét fenntartotta azzal, hogy a vádlottak személyi körülményeiben nem történt változás.

[40] Az III. rendű vádlott az utolsó szó jogán a védőjéhez csatlakozott, azt annyiban egészítette ki, hogy van egy 20 hónapos, egy 16 éves gimnazista és egy 22 éves főiskolás gyermeke, akiknek az eltartásáról ő gondoskodik.

[41] A VI. rendű vádlott az utolsó szó jogán csatlakozott a védőjéhez.

[42] Az ügyészség fellebbezése nem alapos, a VI. rendű vádlott és védője fellebbezése alapos.

[43] A másodfellebbezés alapján harmadfokú eljárásnak van helye. Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés jogát a Be. 579. § (1) bekezdése általánosságban – a Be. 580. §-ban foglalt szűk körű kivételekkel, további feltétel előírása nélkül – biztosítja. Ezzel szemben a Be. 615. § (1) bekezdése a másodfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés lehetőségét kizárólag a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén biztosítja.

[44] A jogorvoslati, felülbírálati és a döntési jogkör összefügg. A jogorvoslat terjedelmének korlátozottsága kihat a felülbírálat terjedelmére, és maga után vonja a döntési jogkör meghatározottságát. Ugyanakkor a döntési jogkör fogalmilag nem lehetséges felülbírálati jogkör nélkül.

[45] A Be. 615. § (1) bekezdése és (2) bekezdése – a (2a) bekezdésben írt korlátok között – meghatározza a másodfellebbezés törvényi okát, a (3) bekezdése pedig a másodfellebbezés törvényi jogát.

[46] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú ítélet ellen (másod)fellebbezésnek van helye, ha a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bíróságéval ellentétes.

[47] A Be. 615. § (2) bekezdés a) pontja értelmében ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság olyan vádlott bűnösségét állapította meg, vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett vagy vele szemben az eljárást megszüntette, a b) pontja szerint, ha a másodfokú bíróság az első fokon elítélt vádlottat felmentette, vagy vele szemben az eljárást megszüntette, a c) pontja szerint, ha a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.

[48] Az ellentétes rendelkezés, mint a másodfellebbezés törvényi okának rendeltetése nyilvánvalóan az, hogy lehetőség nyíljon az ellentétet, illetve eltérést eldöntő – így az első bűnösségmegállapítás, illetve a felmentés ellenében igénybe vehető – új eljárási fokra.

[49] A hatályos Be. ehhez, a korábbi eljárási törvényben is meglévő feltételhez hozzárendelte, hogy nem önmagában az eltérés, ellentét (objektíve), hanem annak sérelmezése (szubjektíve) adja ki együtt a harmadfokú eljárás megnyitását.

[50] Utóbbiról rendelkezik a Be. 615. § (3) bekezdése, ami a másodfellebbezés törvényi joga, s ehhez kötődik a felülbírálat Be. 618. § szerinti szabályozása.

[51] Ennek lényege, hogy az ellentétes döntés elengedhetetlen, de nem eleve, feltétlen (hivatalból), hanem csak akkor jelent harmadfokú eljárásra jogot, ha az ilyen, avagy azzal összefüggő rendelkezést a jogosult sérelmezi. Ez a sérelmezés jelent belépőt az érintett rész

felülbírálatához, és ha a sérelem alapos, akkor nyílik meg a döntési jogkör. Tehát nem automatikusan van helye harmadfokú eljárásnak, hanem csak akkor, ha a jogosult a törvény adta jogával élve, valamely törvényi okból sérelmezi a másodfokú határozatot.

[52] E szabályozás által – tehát a jogorvoslat terjedelméhez, célra tartásához kötöttsége folytán – a harmadfokú eljárás közelített a felülvizsgálathoz, ami egyébként jellegét tekintve természetes, mivel a harmadfokú eljárás valójában nem a másodfokú revízió folytatása, hanem a felülvizsgálati revízió előrehozatala, jogerő előttre hozatala (aminek perjogi következménye, hogy kiváltja a későbbi anyagi jogi okból való felülvizsgálatot).

[53] Mindehhez járul a Be. 618. § (4) bekezdése, miszerint a senki által nem támadott felmentő, avagy eljárást megszüntető rendelkezés nem bírálható felül, azonban ilyenkor is megmarad az a fellebbezési jog, ami az ilyen rendelkezéssel, mint ellentétes döntéssel előállt törvényi ok esetében az ezzel összefüggő rendelkezés sérelmezésére biztosít fellebbezési jogot.

[54] Jelen ügyben:

– Az elsőfokú bíróság ítéletében bűnösnek mondta ki a III. rendű vádlottat 2 rendbeli vesztegetés elfogadásának büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont], ugyanakkor 1 rendbeli, a Btk. 291. § (1) bekezdésébe ütköző és – figyelemmel a (2) bekezdés a) pontjára – a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő vesztegetés elfogadásának büntette miatt ellene emelt vád alól felmentette. Ellenben a másodfokú bíróság a III. rendű vádlott bűnösségét további 1 rendbeli társtettesként elkövetett vesztegetés elfogadásának büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés 2. fordulat, (2) bekezdés a) pont] is megállapította.

– Az elsőfokú bíróság ítéletében bűnösnek mondta ki a IV. rendű vádlottat 1 rendbeli vesztegetés elfogadásának büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont], ugyanakkor 2 rendbeli, a Btk. 291. § (1) bekezdésébe ütköző és – figyelemmel a (2) bekezdés a) pontjára – a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő vesztegetés elfogadásának büntette miatt ellene emelt vád alól felmentette. Ellenben a másodfokú bíróság a IV. rendű vádlott bűnösségét további 1 rendbeli társtettesként elkövetett vesztegetés elfogadásának büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés 2. fordulat, (2) bekezdés a) pont] és 1 rendbeli társtettesként elkövetett vesztegetés elfogadásának büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés 2. fordulat] is megállapította.

– Az elsőfokú bíróság ítéletében bűnösnek mondta ki a VI. rendű vádlottat 1 rendbeli vesztegetés büntetében [Btk. 290. § (1) bekezdés], ugyanakkor 1 rendbeli, a Btk. 290. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő vesztegetés büntette miatt ellene emelt vád alól felmentette. Ellenben a másodfokú bíróság a VI. rendű vádlott bűnösségét 1 rendbeli vesztegetés büntetében [Btk. 290. § (1) bekezdés] is megállapította.

[55] Így jelen ügyben *a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bíróságéval ellentétes, mert a másodfokú bíróság olyan – a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű – vádlottak bűnösségét állapította meg, akiket az elsőfokú bíróság felmentett, ezért a másodfellebbezési jog*

valamennyi érintett vádlott tekintetében megnyílt, a harmadfokú eljárás lefolytatásának törvényi feltétele pedig adott [Be. 615. § (2) bekezdés a) pont].

[56] Ez tehát a harmadfok kapuja, aminek törvényi oka, valamint törvényi joga jelen ügyben egyaránt biztosított, s ezzel a joggal az ügyészség és a VI. rendű vádlott és védője éltek is.

[57] A másodfokú bíróság 2023. március 22. napján, nyilvános ülésen kihirdetett ítéletével szemben a jogorvoslati jogra történő kioktatást követően az ügyészség, a III. rendű vádlott és védője, a IV. rendű vádlott és védője, valamint a VI. rendű vádlott és védője a jognyilatkozat megtételére három munkanapot tartott fenn. Az ügyészség 2023. március 27. napján jelentette be a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű vádlottak terhére szóló fellebbezését, a VI. rendű vádlott védője pedig 2023. március 23. napján jelentett be fellebbezést felmentés és enyhébb büntetés kiszabása érdekében, míg a VI. rendű vádlott a fellebbezését 2023. március 24. napján adta postára. A másodfokú ítélet kihirdetését – 2023. március 22. – követően a fellebbezés bejelentésére fenntartott három munkanap [Be. 582. § (1) bekezdés] határidő 2023. március 27. napján járt le. E szerint határidőben érkezett mind az ügyészség, mind a VI. rendű vádlott és védője fellebbezése.

[58] Az ügyészség által bejelentett fellebbezés a Be. 616. § b) pontja, a VI. rendű vádlott által bejelentett fellebbezés a Be. 615. § a) pontja, míg a VI. rendű vádlott védője által bejelentett fellebbezés a Be. 615. § c) pontja alapján joghatályos.

[59] A Be. 615. § (3) bekezdés a) pontja szerint a fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, illetve – a Be. 2021. január 1. napjától hatályos szövegének – b) pontja szerint kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, a Be. 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést vagy indokolást.

[60] Az ügyészség fellebbezése a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontja, a VI. rendű vádlotti és védői fellebbezés a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontja alapján előterjesztett.

[61] Tehát az ügyészség az ellentétes döntést nem támadta, míg védelmi oldalról ilyen támadás kizárólag a VI. rendű vádlott és védője részéről történt.

[62] Ennélfogva a felülbírálat terjedelme egy vádlott – a VI. rendű – esetében, a sérelmezett ellentétes döntés tekintetében teljeskörű.

[63] A többi vádlottat érintően – a III. rendű és a IV. rendű – a joghatályos másodfellebbezés a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontján alapult, a Be. 583. § (3) bekezdés a) pontjában foglaltakat sérelmezve a kiszabott büntetést, annak súlyosítását célozva.

[64] Ez tehát a harmadfokú fellebbezési jogból és felülbírálati okból következő döntési jogkör levezetése, és annak elvi tartalma. Ehhez képest válik biztosítottá a jogosultak jogorvoslati jogának érvényesítése [amit az Alaptörvény 28. cikk (7) bekezdése garantál, s egyben a Be. 2. § (3) bekezdése által védett].

[65] A joghatályos fellebbezések alapján a Kúria a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírált a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást.

[66] A felülbírálat tárgya értelemszerűen és főszabályként először az eljárási szabályok – azon belül a feltétlen, majd az ún. relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok – megtartása, ezt követően pedig a teljeskörű felülbírálattal érintett tényállás – a 6. tényállási pont – megalapozottságának vizsgálata.

[67] Mindezek előrebocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, az ügy érdemi elbírálását kizárná [Be. 625. § (1) bekezdés és (2) bekezdés].

[68] A VI. rendű vádlottat érintő (teljeskörű) felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállásának a másodfellebbezéssel érintett része megalapozott-e.

[69] A harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, vagy az iratok alapján azzá tehető, ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető (Be. 619. §).

[70] Eszerint a harmadfokú bíróság értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által irányadónak tartott tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő az elsőfokú ítélettel megállapított, és a másodfokú bíróság által megalapozottnak tartott tényállás, valamint a másodfokú bíróság általi módosítás.

[71] A másod- és harmadfokú bíróság számára egyaránt adott ugyanis a megalapozatlanság vizsgálatának törvényi lehetősége, és ugyanazok értendők a megalapozatlanság okai alatt [Be. 592. § (1) bekezdés].

[72] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát – változatlanul – a bizonyítás főszabálya adja, miszerint a Be. 167. § (3) és (4) bekezdése alapján a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje; a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.

[73] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének – akár közvetett, akár közvetlen bizonyítás útján való – meggyőződés szerinti, szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése, ami a bizonyíték bizonyító ereje felülmérlegelésének főszabály szerinti tilalmát, a közvetlen bizonyítékvizsgálat, bizonyítékkal szembesülés tiszteletben tartását jelenti.

[74] Ugyanakkor – a hatályos törvény alapján már – nem kivételes, amikor a Be. felmentést ad e kötöttség alól, és megengedi, hogy a másodfokú bíróság

– a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, vagy

– eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon (Be. 593. §).

[75] Ennek elsődleges és általános feltétele, ha a tényállás nem megalapozott, ezért e kérdésben a bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Ha a tényállás részben megalapozatlan, akkor van szó

– kiegészítésről (ami a hiányzó ténymegállapítás pótlása),

– vagy helyesbítésről (ami a meglévő ténymegállapítás módosítása, mellőzése).

[76] A VI. rendű vádlottat érintő 6. tényállási pontban szereplő cselekményre vonatkozóan a másodfokú bíróság azt rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a Be. 592. § (2) bekezdés a), c) és d) pontja szerinti okból részben megalapozatlan {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [167] bekezdés}.

[77] Megállapította, hogy ez a részbeni megalapozatlanság a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja alapján bizonyítás felvétele nélkül, az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés alapján kiküszöbölhető, valamint a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja alapján az elsőfokú bíróság által felmentett vádlott bűnössége megállapítható, ennek érdekében a másodfokú bíróság a megállapított tényállást kiegészítette, illetve helyesbítette {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [168] bekezdés}.

[78] Ezt kiküszöbölendő – bizonyítás felvétele nélkül – nyilvános ülést tartott, és az iratok alapján a VI. rendű vádlott esetében az elsőfokú ítélettel megállapított tényállást – 6. tényállási pont – helyesbítette, illetve pontosította {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [184] – [186] bekezdés}.

[79] A 6. tényállási pont esetében a másodfokú bíróság

– az 1. bekezdés utolsó sorából mellőzte a csapat megjelölését, és helyébe „az egyik, pontosan meg nem állapítható csapat” kifejezést illesztette {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [184] bekezdés}.

– A 2. bekezdésben a 2. tagmonddal („azonban az...”) kezdődő résztől eltérően megállapította, hogy: „majd a felajánlást a III. rendű vádlottal is közölte” {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [185] bekezdés}. Ezen módosítás a III. rendű és a IV. rendű vádlottat érinti.

– A 3. bekezdés 1. mondata helyébe a következőt illesztette: „A vesztegetéssel összefüggésben a III. rendű és a IV. rendű vádlott a tisztességes, jogszerű, szakszerű és részrehajlásmentes játékvezetésre vonatkozó kötelességüket megszegve adott napon azzal a

szándékkal vezette a mérkőzést, hogy kétes szituáció esetén a VI. rendű vádlott által megjelölt csapat számára kedvező döntések meghozatalával befolyásolja.” {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [186] bekezdés}. Ez a módosítás szintén csak a III. rendű és a IV. rendű vádlottat érinti.

[80] A ténybeli javítás lényege tehát a III. rendű és a IV. rendű vádlottat érintő. Ennek önmagában való helyességét az e vádlottakat érintő korlátozott felülbírálat keretében a harmadfokú bíróság nem vizsgálhatta [Be. 615. § (3) bekezdés b) pont].

[81] A módosítás okát az ítéltábla egyrészt abban látta, hogy a törvényszék a rendelkezésre álló bizonyítékokat hiányosan vette számba, és erre vezethető vissza az, hogy elmulasztotta levonni az ezen bizonyítékokon alapuló további ténybeli következtetéseket is, amely miatt a felmentés tekintetében helytelen álláspontra helyezkedett. Álláspontja szerint nem csak kifejezett nyilatkozatok, avagy a játékvezető páros tagjainak részvételével folytatott konkrét beszélgetés lehet az, amely bizonyíthatja azt, hogy a játékvezető páros közvetlenül meg nem keresett tagja is tudott, tudnia kellett a vesztegetési ajánlatról, és azt maga is el kellett, hogy fogadja. Így a jelen ügyben számos egyéb adat, tény, bizonyíték állt rendelkezésre a vádlotti tudattartalom megítéléséhez {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [198] bekezdés}.

[82] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított 6. tényállási pont szerinti cselekményt a VI. rendű vádlott vonatkozásában érdemben nem módosította, annyiban helyesbítette csupán, hogy pontosan nem volt megállapítható, hogy melyik csapat javára kérte a jogtalan befolyásolást.

[83] Másképpen szólva jelen esetben perjogi értelemben a másodfokú bíróság korrekciója a VI. rendű vádlott vonatkozásában nem jelentett valódi tényállás-változtatást, ugyanis ténybeli tartalmát tekintve nem eredményezett lényeges eltérést a büntetőjogi főkérdés mikénti megítéléséhez szükséges releváns tények tekintetében.

[84] A 6. tényállási pont szerint – melyet a másodfokú bíróság a VI. rendű vádlott vonatkozásában érdemben nem módosított – a VI. rendű vádlott telefonon felkereste a IV. rendű vádlottat, és 150.000 forintot ajánlott fel a számára, ha a megrendezésre kerülő, a IV. rendű és a III. rendű vádlott által vezetett mérkőzést az egyik pontosan meg nem állapítható csapat javára jogtalanul befolyásolja.

[85] Ehhez képest a másodfokú bíróság bűnösséget állapított meg a VI. rendű vádlott terhére további 1 rendbeli, a Btk. 290. § (1) bekezdésbe ütköző és aszerint minősülő vesztegetés büntetében.

[86] Ennek a jogi indokolás körében kifejtett indoka az volt, hogy „a VI. rendű vádlott annak tudatában tette meg a IV. rendű vádlott felé ajánlatát, hogy csak a két játékvezető együttesen hozhat kedvező döntéseket a kétes helyzetekben a csapata érdekében, azaz a jogtalan előny ígérete nem csak a IV. rendű, hanem a III. rendű vádlottnak is szólt.” {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [257] bekezdés}.

[87] A másodfokú bíróság a tényállást nem egészítette ki a VI. rendű vádlott tudattartalmát érintő ezen tudati ténnyel; ezt aényt, amint arra a Legfőbb Ügyészség az átiratában hivatkozott, csupán a jogi indokolás körében rögzítette. Ez egyébként az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásban sem szerepelt.

[88] A másodfokú bíróságnak e tudati tényből vont, a tudatra vonatkozó jogkövetkeztetése az, hogy a VI. rendű vádlott tisztában volt azzal, hogy csak mindkét játékvezető együttes megvesztegetésével érheti el a célját.

[89] A Legfőbb Ügyészség átiratában az e tényállási pont körében a tudati tényekre vonatkozó hiányosságot észlelte, ezért indítványozta a tényállás kiegészítését a [257] bekezdésben írtakkal annak érdekében, hogy az ebből levonható jogkövetkeztetés helyessége megállapítható legyen.

[90] A VI. rendű vádlott védője fellebbezésében – e tény megalapozottságán túl – valójában a VI. rendű vádlott bűnösségét megalapozó alanyi oldal, a tudatra vont jogkövetkeztetés helyességét vitatta.

[91] Eldöntendő kérdés tehát, hogy a VI. rendű vádlottat érintő (tudati) tény tekintetében a tényállás kiegészítésre szorul-e, kiegészíthető-e; másképpen szólva e szükségképpen ténybeli következtetés alapjául szolgáló tények vannak-e, ezekből további tényre okszerű következtetés levonható-e. Ennek hiányában viszont a jogkövetkeztetésnek nincs ténybeli alapja.

[92] A tényből tényre vont (azaz ténybeli) következtetés is ténymegállapító tevékenység.

[93] A tényből vont jogi következtetés az, ami már nem ténymegállapítás, hanem valamely jogtétel (így törvényi tényállási elem) igazolása, azzal való megfeleltetés, ekként jogi értékelés.

[94] Különböző tehát, amikor a bíróság a bizonyítékokat méri össze, mérlegeli, s annak eredményeként tény, tényállást állapít meg, és amikor a már megállapított tény (a bizonyítéktól, illetve annak forrásától függetlenül) veti össze a törvénnyel. Előbbi a ténymegállapító tevékenység, aminek eredménye a tényállás; utóbbi a jogkövetkeztető (valójában a döntéshozó) tevékenység, aminek eredménye a rendelkezés.

[95] A tudati tényekre vonatkozó ténymegállapítási tevékenység szükségképpen közvetett bizonyítás eredménye.

[96] Hibás elvi alapról kiindulva jutott az ítéletábla arra a (ténybeli) következtetésre – bárhol is rögzítette ezt az ítéletében –, hogy „a VI. rendű vádlott annak tudatában tette meg a IV. rendű vádlott felé ajánlatát, hogy csak a két játékvezető együttesen hozhat kedvező döntéseket a kétes helyzetekben a csapata érdekében, azaz a jogtalan előny ígérete nem csak a IV. rendű, hanem a III. rendű vádlottnak is szólt”.

[97] A másodfokú bíróság szerint:

– A kézilabdázás szabálykönyvének 17. pontja szerinti szabályokból önmagában következik, hogy egyetlen játékvezető a reá irányadó előírások követésével nem tudja a játék eredményét egy esetleges megrendelő kérésének megfelelően befolyásolni, mert a szabályozás is a teljes játékvezetői együttműködésre épül {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [199]-[206] bekezdés}.

– Előre nem lehet tudni, hogy a kétes szituáció melyik játékvezető feladatkörében merül fel, így egy vesztegetési ajánlat teljesítéséhez mindkettejük részvétele elengedhetetlen {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [207] bekezdés}.

– A 6. tényállási pont szerinti aktív vesztegetést elkövető VI. rendű vádlott tudattartalmára a más tényállási pontokhoz kapcsolódó lehallgatási anyagokból lehet következtetni {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [233] bekezdés}.

[98] A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a 6. tényállási pont vonatkozásában bizonyossággal csak az volt megállapítható, hogy a VI. rendű vádlott a felajánlást megtette, amelyet a IV. rendű vádlott (és rajta keresztül a III. rendű vádlott) el is fogadott, de az nem, hogy melyik csapat érdekében született a megállapodás {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [234] bekezdés}.

[99] Helyesen utalt a VI. rendű vádlott védője fellebbezésében arra, hogy ez önmagában is a másodfokú bíróság ellentmondásos érvelését jelenti.

[100] Ugyanakkor a másodfokú bíróság rögzítette, hogy a VI. rendű vádlott tekintetében nem állt rendelkezésre közvetlen bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a VI. rendű vádlott tisztában volt azzal, hogy a két játékvezető csak együttesen tudja befolyásolni a játék kimenetelét, ezért a jogtalan előny ígérete nem csak a IV. rendű vádlottnak, hanem a III. rendű vádlottnak is szólt. A másodfokú bíróság indokolása szerint is ezt csak a más tényállási pontokhoz kapcsolódó lehallgatási anyagok bizonyítják {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [233] bekezdés}.

[101] Eszerint :

– A ...tanú azon mondata, hogy „Vagy ti vagy a másik”, és a II. rendű vádlott válasza („Jó, hát gondolom.”) azt bizonyítja, hogy mindketten tudtak arról, hogy két olyan játékvezető páros létezik, akikkel hasonló megállapodás köthető, és ebből egyik az, amiben a II. rendű vádlott is részt vesz. A többszám használatából megállapítható az is, hogy a tanú a felajánlásait – nem csak adott esetben, hanem mindig – a páros mindkét tagja felé tette {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [214] bekezdés}.

– A beszélgetésnek az anyagi ellenszolgáltatásra vonatkozó részéből (az „ötös számú mezzel” kapcsolatosból) e mellett az állapítható meg ugyancsak aggálytalanul, hogy az anyagi ellenszolgáltatást nem egy játékvezető, hanem a mindenkorai játékvezető páros részére

ajánlotta fel a tanú a fenti beszélgetéssel együtt értékelve függetlenül attól, hogy kik voltak adott páros tagjai. Ezáltal e beszélgetés valamennyi, az I-IV. rendű vádlottal érintett tényállási pont tekintetében bizonyító erővel bírt {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [218] bekezdés}.

– E beszélgetésben ugyancsak terhelte (a tanú) a II. rendű vádlottat, és ismételten nem egyes személyeket, hanem párosokat említett („beszéltem egy másik bírópáros egyik tagjával, meg a másik két párosunkkal”), akik az előzmények alapján nem lehettek mások, mint az I-II. rendű és a III-IV. rendű vádlott alkotta játékvezetői team-ek {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [221] bekezdés}.

– Ugyancsak a párosok mindkét tagjának szükségképpen részvételét és együttműködését indokolja a vesztegetési cselekményben a lehallgatási anyagból is levezethető azon következtetés, hogy amennyiben az edző (a tanú) számára nyilvánvaló, hogy a kétes esetekben a játékvezetők nem az elvárásai szerint döntöttek, akkor a játékvezetőpáros adott mérkőzésen szintén teljes figyelmével résztvevő mindkét tagja számára nyilvánvaló kell legyen az ilyen döntés, tehát egymás nélkül a cselekmény nem valósítható meg eredményesen {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [222] bekezdés}.

– A III. rendű és a IV. rendű vádlott azonos tudattartalmára utal az a tény is, hogy a 6. tényállási pontban jelzett mérkőzés kapcsán – a többivel ellentétben – nem a III. rendű, hanem a IV. rendű vádlottat keresték meg hasonló ajánlattal, és ezt a lehallgatási anyag szintén alátámasztja {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [223] bekezdés}.

[102] Ez jelen ügyben egyúttal a VI. rendű vádlott szemszögéből a közvetett bizonyítás elégtelen voltát jelenti.

[103] Közvetett a bizonyíték, ha nem vonatkozik eleve, egyenesen, nyíltan (kifejezetten) és perdöntő módon a bizonyítandó tényre, hanem csupán másik – egy vagy több, közbeeső, kisegítő – tényre mutat, ami azonban releváns, mert következtetés vonható belőle a bizonyítandó (perdöntő) tényre.

[104] A közvetett bizonyíték alapján megállapított ténynek arra kell alkalmasnak lennie, hogy önmagában, vagy más közvetett bizonyítékból nyert ténnyel együtt olyan további tényre adjon következtetési lehetőséget, aminek révén a bizonyítandó tény is megállapítható.

[105] A közvetett bizonyítás valójában tényből tényre következtetés. Közvetett bizonyíték esetében hangsúlya nem a bizonyíték mibenlétének, hanem a más bizonyítékhoz kötődésnek van. Ehhez képest, amíg közvetlen bizonyíték esetében csupán a hitelt érdemlőség a ténymegállapítás feltétele, közvetett bizonyíték esetében vizsgálendő a ténybeli következtetés helyessége is.

[106] Ilyenkor ugyanis a következtetés, illetve annak eredménye pótolja a közvetlen bizonyíték érzékelésen, észleleten alapuló (hitelt érdemlőnek tartott) tartalmát. A bizonyítandó tényre vonatkozó megállapítás lényege ténybeli következtetés. Ezért eredményez a téves következtetés megalapozatlanságot [Be. 592. § (2) bekezdés d) pont].

[107] A következtetés tényyszerűsége azt jelenti, hogy az adott közvetett bizonyíték, bár nem a bizonyítandó, viszont olyan tény észleletén alapul, ami mint alapadat hitelt érdemlő, észszerű érveléssel indokolt, igazolt, és okszerű következtetés levonására alkalmas.

[108] A Kúria itt jegyzi meg, hogy tény-, és tárgyszerűség hiányában a közvetett bizonyítás csupán következtetésben merül ki, ami elégtelen ahhoz, hogy eredménye a közvetlen bizonyítással egyező bizonyosság erejű legyen. Nem kizárólag vélemény, feltevés alapú (spekuláció), és a bizonyítandó tény tárgyi oldalához is kötődő.

[109] Jelen ügyben a vitatott felmentés ellenében hozott bűnösséghez kötődő bizonyítandó tény, hogy a VI. rendű vádlott a IV. rendű vádlottnak mindkét játékvezető megvesztegetésének célzatával jogtalan előnyt ígért azért, hogy a III. rendű és a IV. rendű vádlott a mérkőzést számára kedvezően befolyásolja.

[110] Jelen esetben a másodfokú bíróság az általa megállapított 6. tényállási pontban a VI. rendű vádlott tekintetében az alábbiakat rögzítette:

– A VI. rendű vádlott telefonon felkereste a IV. rendű vádlottat.

– 150.000 forintot ajánlott fel a számára, ha az általa és a III. rendű vádlott által vezetett mérkőzést jogtalanul befolyásolja.

[111] A 6. tényállási pontban a VI. rendű vádlott cselekvőségére vonatkozó külső történésekből egyértelműen kitűnik, hogy a VI. rendű vádlott kizárólag a IV. rendű vádlottal beszélt, neki ajánlotta fel a jogtalan előnyt annak érdekében, hogy a IV. rendű vádlott a mérkőzést jogtalanul befolyásolja.

[112] Téves – alapadat hiányában, okszerűséget nélkülöző, ennél fogva csupán feltételezésen alapuló, spekulatív – az az érvelése a másodfokú bíróságnak, hogy a szabálykönyvből, a tanú által folytatott beszélgetés (más tényállási pontot érintő) lehallgatási anyagából, és a III. rendű és IV. rendű vádlott barátságából arra lehetne következtetni a 6. tényállás esetében, hogy a VI. rendű vádlott felajánlása a III. rendű vádlottnak is szólt. Ez visszafelé nem következik abból a tényből sem, hogy utóbb a IV. rendű vádlott ezt a III. rendű vádlottal közölte.

[113] Összességében megállapítható, hogy sem az első-, sem a másodfokú bíróságnak nem állt rendelkezésére egyetlen olyan közvetlen, de még közvetett bizonyíték sem, amely a VI. rendű vádlott terhén megállapított további 1 rendbeli vesztegetés büntetével összefüggésbe hozható lett volna. Ehelyütt jegyzi meg a Kúria, hogy az eredeti – módosítást megelőző – vád is (helyesen) ezt tartalmazta.

[114] Mindezek hiányában pedig ilyen tudati tényre vonatkozó, ténybeli következtetés levonására a Kúriának sem volt módja, ezért a VI. rendű vádlottat érintően a 6. tényállási pont megalapozottságának vizsgálata körében akként foglalt állást, hogy azt nem lehetséges, nincs

mivel kiegészíteni. Egyúttal a másodfokú ítélet [257] bekezdésében – az indokolás körében elhelyezett – előzőek szerint téves ténybeli következtetést mellőzi.

[115] A Kúria ezért a másodfokú bíróság által ítélezésének alapjául elfogadott, az elsőfokú bíróság által megállapított 6. tényállást megalapozottnak találta, ezért az a Be. 619. § (1) bekezdés értelmében irányadó volt a harmadfokú eljárásban is.

[116] Az eldöntendő kérdés ezt követően az irányadó tényállások alapján a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű vádlotti magatartások tényállásszerűsége, ami anyagi jogi kérdés, és ezzel szorosan összefüggésben a marasztaló döntések Be. 590. § (5) bekezdés b), c) és d) pont szerinti vizsgálata.

[117] A Btk. 290. § (1) bekezdése kimondja: Aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személynek vagy rá tekintettel másnak azért ad vagy ígér jogtalan előnyt, hogy a kötelességét megszegje, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő (aktív vesztegető).

[118] A 291. § (1) bekezdése szerint: Aki gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, avagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével, vagy elfogadójával egyetért, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[119] A (2) bekezdés a) pontja értelmében, ha az elkövető a jogtalan előnyért a kötelességét megszegi, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő (passzív vesztegető).

[120] Az aktív vesztegetés bűncselekményének elkövetési magatartása az előny adása, illetve az előny ígérete. Az előny ígérete a konkrét előny jövőbeli adásának szóbeli, írásbeli vagy ráutaló magatartással történő kilátásba helyezését jelenti. Önmagában nem minősül annak a minden konkrét tartalmat nélkülöző ígéret, mint például az, hogy „nem leszek hálátlan” (BH 2007.76.). Mindkét elkövetési magatartás megvalósulhat nyíltan, az előny kifejezett nyújtásával, illetve leplezetten, ráutaló magatartással.

[121] Az elkövetési magatartásokat a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személy vagy rá tekintettel más irányába kell kifejteni. A gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személy alatt nem csak az adott szervezet dolgozóját, tagját kell érteni, hanem a szervezettel más szerződéses kapcsolatban állót is. Azok tartoznak ebbe a körbe, akiknek a kötelezettségeit jogszabályok, azon alapuló belső szabályzatok, munkaköri leírások, szerződések szabályozzák, tehát amely kötelezettségek jogilag kikényszeríthetők. A bűncselekmény csak szándékosan (egyenes szándékkal) és célzatosan követhető el. A célzat tartalma a passzív vesztegető kötelességszegése, amelyre az elkövető tudatának ki kell terjednie. Kötelességszegés alatt az adott szervezetre vonatkozó jogszabályokban és belső normákban előírt lényeges, az ügy érdemére kihatással lévő szabályok megszegését kell érteni. Nem jelent kötelességszegést olyan belső vagy más ügyviteli jellegű szabályok megsértése, amelyek jogilag nem szabályozottak, vagy szabályszerű teljesítésükhöz csak a szervezet belső érdeke fűződik.

[122] Befejezett a bűncselekmény az előny ígérete esetén, amikor az ajánlat a címzett tudomására jut (BH 2013.174.). Annak elfogadása nem tartozik a törvényi tényállásba, visszautasítás esetén is teljes egészében megvalósult a bűncselekmény.

[123] A VI. rendű vádlott terhére rótt további 1 rendbeli, a Btk. 290. § (1) bekezdésében írt aktív vesztegetés tényállásszerűségének vizsgálata a következőket jelenti.

[124] A tényállás célzatos magatartást rögzít, a célzat tartalma a passzív vesztegető kötelelességzése, amelyre az elkövető tudatának ki kell terjednie.

[125] Célja minden szándékos bűncselekménynek van, ha pedig ezt a törvény külön értékeli, akkor az a célzat. Ez egyben azt is jelenti, hogy a célzat mindig túlmutat a szándékon, több, mint a szándék. Ennek kifejezője, hogy a célzatos bűncselekmény kizárólag egyenes szándékkal követhető el. Vagyis az ilyen bűncselekményt megvalósító szándéka, tudattartalma feltétlenül a törvényi értékelés szerinti célra irányul, ami nem jelenti azt, hogy a cél elérése, bekövetkezte megtörténik.

[126] A célzat nem az eredmény megfelelője, vagy előfeltétele. A célzat a törvényi tényállás alanyi, az eredmény pedig a tárgyi oldalának esetleges ismérve.

[127] A célzat törvényi értékelésének alapja a bűnelkövetői szándék társadalomra veszélyességének konkretizálása. Ehhez képest kétségtelen, hogy amennyiben a célzat önálló törvényi tényállási elem, akkor annak megállapítása is önálló ténybeliség tárgya. Másként szólva e vonatkozásban követelmény az önálló ténybeliség.

[128] A célzatnak a Btk. 290. §-a szerinti aktív vesztegetés esetében a jelentéstartalma, azaz a törvényi elvárás, amit bizonyítani kell a büntetőigény érvényesítéséhez, a következő.

[129] Ugyanúgy határozható meg, mint ahogyan egy magatartás leírható, vagyis annak a négy kérdésnek megválaszolásával, hogy kinek, mit kell tennie, hol, és mikor.

[130] Ennek érdekében kifejezésre kell juttatni azt, hogy ki mit tegyen – ellenkező esetben ugyanis a törekvés üres elhatározás, mely büntetőjogilag közömbös –, továbbá megállapíthatóságához konkrét tények kellenek, melyek következtetési alapul szolgálhatnak.

[131] Ezek a tények tudati tények, az aktív vesztegető alanyi oldalán lévő tényállási elemre tartozóak (ami nem más, mint a célzat), s mint ilyenre nem lehet önmagában abból következtetést levonni, hogy a passzív oldalon álló mit tesz vagy mit nem tesz. Ugyancsak nem elégséges következtetési alap – kellő konkrétság hiányában – a jogszabályi rendelkezésekből fakadó általános hivatkozás.

[132] A kifejtettek a VI. rendű vádlott szempontjából azt jelentik, hogy a III. rendű és a IV. rendű vádlott – egymás közti – közlése, mint az irányadó tényállásban szereplő egyetlen ténybeliség ennek megállapítására nem alkalmas; más pedig nincs.

[133] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) kívülágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarat viszonyulása.

[134] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, kívülágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről stb.) való, tudatban előzetesen, illetve egyidejűen meglévő képzet mindig csak valamely a kívülágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki stb.) tényből következtetéssel ragadható meg, s mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés jogi értékelés, ami pedig jogkérdés.

[135] A tudati – és más – tények megállapításától határozottan el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, ami a valónak már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg (pl. szándékosság, gondatlanság, különös kegyetlenség, szándékerősítő jelenlét stb.).

[136] Ha az irányadó tényállás valamely kívülágban megjelenő tény és abból vont ténybeli következtetést egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek, s ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van.

[137] Ha azonban az irányadó tényállás ilyen tény nem tartalmaz, vagy a ténybeli következtetés helytelen, akkor a jogi értékelésnek nincs alapja, s ekként az adott törvényi tényállási elem sem állapítható meg.

[138] A másodfokú bíróság ítélete [238] bekezdésében a jogi indokolás körében azt rögzítette, hogy a játékvezetőket befolyásolni kívánó személyek, így a 6. tényállási pont esetében a VI. rendű vádlott is a cselekményük során tisztában voltak azzal, hogy csak mindkét játékvezető együttes megvesztegetésével érhetik el céljukat. Ugyanezen oknál fogva egy-egy ajánlat konkrét címzettjének is szükségszerűen tájékoztatnia kellett játékvezető párját a kérésről (jogkövetkeztetés).

[139] Ennek a jogi értékelésnek ténybeli alapja a – már kifejtettekből következően – 6. tényállási pontnál a VI. rendű vádlott esetében hiányzik, ezért az téves.

[140] A másodfokú bíróság nem a bizonyított tények alapján állapította meg a VI. rendű vádlott bűnösségét, hanem fordítva, a bűnösségét vélelmezve rögzítette a tényeket.

[141] Ennek hiányában a VI. rendű vádlott büntetőjogi felelősségére – tényállási elem hiányában – a másodfokú bíróság tévesen következtetett további 1 rendbeli vesztegetés büntetésében [Btk. 290. § (1) bekezdés], ezért a Kúria a VI. rendű vádlottat az e cselekmény

miatt emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel – bűncselekmény hiányában – felmentette.

[142] A korlátozott felülbírálat törvényi rendelkezése folytán vizsgálandó volt a III. rendű és a IV. rendű vádlott terhén maradt cselekmények törvényes minősítése.

[143] Az eljáró bíróság mindkét vádlott terhére a 3. és a 6. tényállási pontot érintően a vesztegetés elfogadásának minősített esetét róta [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont]. E minősített eset akkor állapítható meg, ha az elkövető az előnyért a kötelességét megszegi.

[144] Ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság jogi álláspontját az alábbiak szerint rögzítette.

[145] A vesztegetési ajánlat kötelesség megszegésére irányult, azt a kötelesség megszegésének ígértével fogadták el a játékvezető vádlottak, ez a bűncselekmény alapeseti tényállása. A kötelességszegés ehhez képest a vesztegetési ajánlatot és annak elfogadását követő, attól időben és térben is elváló újabb mozzanata a cselekménysornak, amely az egyes külön tényállási pontoknál került nevesítésre {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [241] bekezdés}.

[146] „A kiindulás alapja az, hogy a játékvezető a kötelessége későbbi megszegése érdekében fogadja el az előnyt (annak ígértét), a korrupciós kérés egy későbbi, jól meghatározható időpontra, az adott mérkőzés játékidejére vonatkozott, ezért ennek alapján konkrétan meghatározható maga a kötelesség is, amelynek megszegése büntetőjogi megközelítésből felróható: ez magához a konkrét sporteseményhez kötődik, amelyen a játékvezető köteles tisztességesen, jogszerűen és részrehajlásmentesen dönteni, vezetni a mérkőzést... A kötelezettségszegés következtésképpen azzal valósul meg, ha az adott sporteseményen nem a tisztességesség és jogszerűség követelményének megfelelően jár el, vezeti a mérkőzést.” {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [247] bekezdés} – Ez önmagában igaz.

[147] „A kötelezettségszegéssel járó vesztegetés esetében az előny kérése/ígértének elfogadása és a kötelezettség megszegése tehát egymással közvetlen és elválaszthatatlan ok-okozati összefüggésben áll, azaz a versenyen, mérkőzésen a vesztegetési megállapodás teljesítése az elkövető célja és érdeke. Ebből szükségszerűen következik az is, hogy ha a sportesemény létrejön, és semmi nem utal arra, hogy ezt az oksági kapcsolatot bármi megszakította volna, nem lehet kétséges, hogy a játékvezető az előny megszerzése érdekében cselekszik a mérkőzés során. Márpedig ezzel e bűnös célnak alárendelten, és nem pedig a reá irányadó szabályok szerint jár el, vagyis megkezdte a kötelességszegés megvalósítását, és ezáltal e törvényi tényállási elem kimerítését.

Nem a reájuk irányadó szabályok szerint jártak el a játékvezetők azon esetekben, mikor a mérkőzésen a játékvezetést megkezdve az általuk (egymás tevékenységéről tudva, közösen) tanúsított összehangolt magatartásukkal szándékosan a vesztegető által elvártak megvalósítására törekedtek, még akkor is, ha adott esetben végül nem sikerült az elvárt

eredményt kialakítani. Az érintett játékvezetők a befolyásolni kívánt mérkőzéseken azért és úgy ítélték vagy mulasztottak, hogy elősegítsék a megbízójuk célját, hiszen a jogtalan előnyhöz is csak a megállapodásszerű teljesítés esetén juthattak hozzá” {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [248] bekezdés}.

[148] „Összességében tehát a kötelességszegés megvalósítása logikailag egyenesen következik a megállapodásból, így akkor nem állapítható meg, ha ezt az összefüggést bármi megszakítja: pl. a mérkőzést törlik, más játékvezetőt küldenek, a játékvezető megbetegszik” {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [249] bekezdés}.

[149] Ez utóbbi okfejtéssel kapcsolatban rögzíthető, hogy alapvetően téves az a gondolkodás, ami a kötelességszegés megtörténtét nem a tényekből [a kötelesség körében rögzített (elvárt) cselekvés és a valós történés összevetéséből] látja levezethetőnek, hanem az okozati összefüggésre hivatkozással, és ha az nem szakad meg, akkor van kötelességszegés.

[150] Ehhez képest a másodfokú bíróság a 3. és 6. tényállási pont korrekciója során azt rögzítette a tényállásban, miszerint:

– a III. rendű és a IV. rendű vádlott a mérkőzésen úgy lépett pályára, hogy a mérkőzés végkimenetelét az egyik csapat érdekében a kétes szituációkban az egyik csapat számára kedvező döntések meghozatalával megkísérli befolyásolni.

– A vesztegetéssel összefüggésben a III. rendű és a IV. rendű vádlott a tisztességes, jogszerű, szakszerű és részrehajlásmentes játékvezetésre vonatkozó kötelességüket megszegve adott napon azzal a szándékkal vezette a mérkőzést, hogy kétes szituáció esetén a VI. rendű vádlott által megjelölt csapat számára kedvező döntések meghozatalával befolyásolja.

[151] Ennek alapja azon okfejtés, mely szerint: „Figyelemmel arra, hogy az eredmény befolyásolása érdekében a nyilvánvalóan szabályellenes játékvezetői döntések meghozatala nem jöhetett szóba, a megbízás is értelemszerűen nem ilyenekre irányult, nem értékelhető a vádlottak védekezését alátámasztó bizonyítékként az a tény sem, hogy játékvezetői tevékenységüket nem érte kifogás, vagy csak elenyésző mértékű kritika érte, mivel éppen a nem egyértelműen felismerhető és eldönthető, feltűnően szabályellenes döntést nem igénylő, kétes szituációkban hozott döntésekkel teljesítették vagy igyekeztek teljesíteni a hozzájuk intézett kéréseket. Emellett maga a szabálykönyv is kimondja, hogy a játékvezetők megfigyelése alapján hozott ítéletek és ténydöntések megtámadhatatlanok, csak a szabályokkal ellentétes döntéseikkel szemben emelhető kifogás [17:11], azaz ha hivatalos panasz (óvás) előterjesztésére nem került sor, az szintén csak azt igazolja, hogy nyilvánvalóan szabálytalan játékvezetői döntés nem történt, amely a kétes szituációkban – azaz olyan helyzetekben, amelyben a szabálytalanság pusztán felismerése, és a döntés irányának helyessége sem egyértelmű, vagy nyilvánvaló – meghozott ítéletek létét egyáltalán nem kérdőjelezi meg” {Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélet [208] bekezdés}.

[152] Mindezekből az állapítható meg, hogy kötelességszegésként semmilyen értékelhető konkrét magatartást, cselekvést (játékvezetői döntést, intézkedést, mulasztást) a tényállás nem rögzített, csupán azt, hogy „úgy lépett pályára, hogy ... a kétes szituációkban megkísérli

befolyásolni.”. A 6. tényállás esetén pedig a bíróság szerint még az sem dönthető el, hogy melyik csapat érdekében tették volna mindezt.

[153] Ehelyütt jegyzi meg a Kúria, hogy ez nyilvánvaló és lényeges különbség egy másik, labdarúgást érintő büntetőügyhöz képest. Abban az ügyben a magatartások – 11-est ítélt stb. – rögzítésre kerültek.

[154] Jelen esetben a bíróság megfogalmazásából egyértelműen kitűnik a feltételes mód, ami nem más, mint feltételezés, ahhoz képest is a gondolat világába tartozó.

[155] A gondolat és a büntetőjog viszonyáról, a gondolat büntetendőségéről a Kúria világos álláspontot képvisel, amelyet legutóbb a 3/2019. BJE határozatában juttatott kifejezésre.

[156] „Bűncselekmény csak büntetőtörvényi tilalomba ütköző akaratmegnyilatkozás lehet. Bűncselekmény elkövetési magatartása nem egyéb, mint akaratnak a kívülvilágban való megnyilatkozása. Ez a megnyilatkozás (cselekvés) történhet tevéssel (vagy elvárt kötelesség nem tevésével), vagy kifejezéssel. Kifejezés történhet a szavak útján, szó, szavak kimondásával (verbálisan), ami megnyilvánulhat beszédben (élőszóval, vagy közvetítés útján), vagy írásban (levél, irat, nyomtatvány stb. útján); de a kifejezés történhet nemcsak szóban (verbálisan), hanem kifejező mozdulattal, jelek rögzítésével is. A gondolkodás nem cselekvés, a gondolat (érzelem, indulat, meggyőződés), gondolatmenet önmagában, magatartásban való megnyilvánulás nélkül nem válhat jogellenessé.

A törvény a külsőleg, kívülvilágban felismerhető jogsértésekre korlátozott. A gondolat, amíg nem fejeződik ki – ekként nem nyilvánul meg akaratlagosan, mint a kifejtett magatartás vezérlője, illetve tartalma –, addig nem ítéltető meg, nem számonkérhető. Ehhez képest, ha a gondolat a kívülvilágba már mint akaratlagos megnyilatkozás lép, ez alapvetően kétféle módon – a már említettek szerint – verbálisan vagy fizikálisan történhet. Ez pedig már olyan cselekvés, ami a törvényi feltételek megléte esetében cselekmény, s ennek folytán elkövetési magatartás is lehet.”

[157] Miután a másodfokú bíróság a vesztegetés elfogadása minősített esetéhez tartozó ténybeliséget a tényállásban nem rögzített, a III. rendű és IV. rendű vádlottak terhén maradt bűncselekmények törvényes minősítése:

– a III. rendű vádlott vonatkozásában 3 rendbeli társtettesként elkövetett vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 291. § (1) bekezdés 2. fordulat] (1., 3. és 6. tényállási pont),

– a IV. rendű vádlott vonatkozásában 3 rendbeli társtettesként elkövetett vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 291. § (1) bekezdés 2. fordulat] (1., 3. és 6. tényállási pont).

[158] Valamennyi vádlott esetében helyes az alkalmazandó törvény megválasztása.

[159] Az ügyészi fellebbezés a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű vádlott esetében a kiszabott büntetés súlyosítását, míg a VI. rendű vádlott és védője fellebbezésében a büntetés enyhítését is célozta.

[160] Megállapítható, hogy a büntetés kiszabása során értékelendő enyhítő és súlyosító körülményeket a másodfokú bíróság kimerítő részletességgel számba vette, ezekkel a Kúria egyetértett.

[161] Ami az időmúlást, mint enyhítő körülményt illeti: a büntetőügyben eljáró bíróságnak lehetősége van arra, hogy a büntetőeljárás elhúzódásából származó sérelmet orvosolja. A Btk. rendelkezései alapján a büntetőbíróságok következetes gyakorlata szerint az elhúzódó büntetőeljárások vonatkozásában enyhítő körülménynek számít a büntetéskiszabás során az időmúlás. Ennek az enyhítő körülménynek az értékelése a büntetés mértékének csökkentését eredményezi, ha a terhelt indokolatlanul hosszú ideig állt a büntetőeljárás hatálya alatt {2/2017. (II. 10.) AB határozat [84], [85] bekezdés}.

[162] A másodfokú eljárás befejezése óta eltelt idő, mint enyhítő körülmény mellett azonban jelentőséggel bír a VI. rendű vádlott esetében a bűnösségi kör szűkülése, a III. rendű és a IV. rendű vádlott terhén maradt cselekmények enyhébb minősülése.

[163] Erre figyelemmel a másodfokú bíróság által kiszabott büntetések súlyosítását a Kúria nem látta indokoltnak, és lehetőséget látott – az ítélet belső arányosságára figyelemmel – a VI. rendű vádlott esetében a halmazati büntetésre való utalás mellőzésével pénzbüntetés kiszabására.

[164] Erre tekintettel a Kúria a Btk. 79. § szerinti büntetési célok megvalósítása érdekében, a Btk. 80. § (1) bekezdésében írt büntetéskiszabási elvek mentén a VI. rendű vádlottal szemben a Btk. 33. § (4) bekezdése alapján 200 napi tétel pénzbüntetést szabott ki (Btk. 50. §). A pénzbüntetés egy napi tételének összegét a VI. rendű vádlott vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyaihoz és életviteléhez mérten 2.000 forintban határozta meg. Rendelkezett a kiszabott pénzbüntetés meg nem fizetése esetére annak szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról a Btk. 51. § (1) bekezdése szerint.

[165] A VI. rendű vádlott és védőjének fellebbezése a kifejtettek szerint alapos.

[166] Ekként a Kúria az ügyész, a VI. rendű vádlott és védője által bejelentett másodfellebbezéseket elbírálv a Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése értelmében a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta, egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét a III. rendű, a IV. rendű, és a VI. rendű vádlott tekintetében a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.

[167] A Kúria ítélete elleni fellebbezést a Be. 458. § (3) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2024. február 20.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Eszter s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró

A Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.303/2022/23. számú ítélete a Kúria Bhar.III.956/2023/11. számú ítéletével a III. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű vádlott tekintetében 2024. február 20. napján jogerős és a fel nem függesztett részében végrehajtható.

Budapest, 2024. február 20.

Molnár Ferencné dr. s.k.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

BÉ